CISST
CEZA İNFAZ SİSTEMİNDE SİVİL TOPLUM DERNEĞİ
CIVIL SOCIETY IN THE PENAL SYSTEM ASSOCIATION

Gönüllü Yönetimi Politikası Belgesi

Mail : info@cisst.org.tr
Web sitesi : www.cisst.com.tr

Son Güncellenme Tarihi

29.04.2026

CİSST
CEZA İNFAZ SİSTEMİNDE SİVİL TOPLUM DERNEĞİ
CIVIL SOCIETY IN THE PENAL SYSTEM ASSOCIATION

1. AMAÇ VE KAPSAM

CİSST 2006'da hapishaneler alanında çalışmak üzere kurulmuş hak temelli bir dernektir. Derneğin genel ilkeleri, amacı ve faaliyetleri tüzükte belirtilmiştir. CİSST amacına ulaşmak için gerçekleştirdiği faaliyetler kapsamında gönüllülerle işbirliği yapabilir. Bu belge gönüllülük faaliyetlerinin planlama sürecini, gönüllülerin haklarını ve yükümlülüklerini düzenlemek üzere oluşturulmuştur. Gönüllülük programı Kişisel Verilerin Koruması Kanunu'na (KVKK) uygun dizayn edilmiştir ve süreç boyunca KVKK'ya özen gösterilerek hareket edilir. Ayrıca gönüllülüğe ilişkin uluslararası iyi uygulama standartları, Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (UNV) çerçevesi, International Association for Volunteer Effort (IAVE) tarafından yayımlanan Universal Declaration on Volunteering ilkeleri ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) insana yakışır iş (Decent Work) yaklaşımı gözetilmiştir.

CİSST'te gönüllü çalışma; mahpusların haklarına erişimini desteklemek, ayrımcılık ve kötü muameleye uğramalarını engellemek için mücadele etmek, savunuculuk faaliyetlerine katkıda bulunmak, araştırma ve farkındalık çalışmaları yürütmek gibi çeşitli alanları kapsar. Gönüllüler, mahpusların temel hak ve özgürlüklerinin korunması adına yapılan çalışmalara dahil olurken, etik ilkeler, gizlilik kuralları ve psikososyal destek mekanizmaları çerçevesinde yönlendirilir. Gönüllülük programının amacı Türkiye'de hapishane, mahpus hakları alanında çalışan kişi sayısını artırarak hem hapishane alanında çalışan dernekler için çalışan istihdamı yaratmak hem de daha çok insana ulaşıp hapishanelerin görünürlüğünü ve bu alandaki özel ihtiyaç sahibi grupların koşullarına ilişkin farkındalığı artırmaktır.

2. İLKELER/DEĞERLER

- Gönüllülük programı CİSST'in ilke ve değerlerine dayanır. Gönüllülerin faaliyetler boyunca CİSST ilke ve değerlerini benimsemeleri beklenir.
- Gönüllülük faaliyetine ilişkin planlama yapılırken gönüllülerin mesleki ve akademik gelişime yönelik hedefleri ve beklentileri gözetilir.
- CİSST gönüllüler arasında ayrım yapmaz ve fırsat eşitliğini esas alarak her kesimden bireyin programa dahil olmasını destekler.
- Gönüllüler dernekte açılmış bir pozisyona başvurduklarında, gönüllülük süreçleri başvuruların değerlendirilmesinde gözetilir. Gönüllülerin deneyimleri ve katkıları, gelecekteki profesyonel gelişimleri için desteklenir.
- Gönüllülerin dahil olduğu faaliyetlerde mahpus verisi bulunuyorsa bu verilerin dernek dışına çıkarılmaması konusunda gerekli çalışmalar yürütülür. Veri gizliliği ve etik ilkeler konusunda gönüllülere eğitimler sunularak bilinçlendirme yapılır.

- Alanın olumsuz psikolojik etkilerinden korunmaları için gönüllüler mahpuslar ile doğrudan iletişim kurmazlar. Gönüllülerin ikincil travmadan korunmaları gözetilir.
- Gönüllülük süreci şeffaf ve hesap verebilir bir yapıda yürütülür.
- CİSST çalışanları, görev ve sorumluluklarının asli unsurlarını gönüllülere devredemez. Gönüllüler, çalışanların yürüttüğü iş ve süreçlerde destekleyici rol üstlenir. Bu kapsamda gönüllü emeği, ücretli emeğin yerine geçecek şekilde kullanılamaz ve yürütülen çalışmaların sorumluluğu ilgili çalışanlarda kalır.

- Gönüllüler, yürüttükleri çalışmalara dair bilgiye erişim sağlayabilir ve sürecin iyileştirilmesine katkıda bulunabilirler. Gönüllülerin sürece dair geri bildirimleri dikkate alınarak program geliştirilmeye açık tutulur.
- Sürekliliği sağlamak amacıyla gönüllülerin uzun vadeli katılımları teşvik edilir ve yetkinliklerinin geliştirilmesi için kapasite artırıcı eğitimlere dair bilgilendirilirler.
- Gönüllüler, derneğin kendileri için de bağlayıcı olan politika belgeleri ve geribildirim mekanizmaları ile ilgili bilgilendirilir ve ihtiyaç halinde bu mekanizmaları kullanmalarının önü açık tutulur.

3. TANIMLAR

CİSST: Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği'ni ifade eder.

KVKK: Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nu ifade eder.

Gönüllü Çalışma: Mahpus hakları alanında faaliyet gösteren CİSST bünyesinde, bireylerin herhangi bir maddi karşılık beklemeksizin zamanlarını, bilgi ve becerilerini adil, insan onuruna saygılı ve hak temelli bir toplumun inşasına katkıda bulunmak amacıyla kullanmalarıdır.

Gönüllü: CİSST çalışmalarında herhangi bir ücret almadan yer alan kişileri ifade eder. Hapishane çalışmalarına, insan haklarına ve özelde mahpus haklarına ilgili duyan ve bu konuda kendisini geliştirmek isteyen, bu amaçla gönüllülük temelinde desten veren kişidir.

Gönüllü Avukat Ağı: Gönüllü avukatların dahil olduğu ağdır. CİSST tarafından yürütülür, ağın sorumlusu derneğin Hukuk Sorumlusu'dur.

Gönüllü Çalışmaları Ekibi: Gönüllülük programını yürüten CİSST ekibinin içinden kişilerin oluşturduğu çalışma grubunu ifade eder.

Badi: Bir ya da daha fazla gönüllünün takibinden sorumlu olan CİSST çalışanını ifade eder.

4. SÜREÇ

Başvuru süreci öncelikle CİSST'in ihtiyacını belirlemesi, ekipten gönüllülerle işbirliğine dair bir talebin gelmesi, bir kişinin gönüllünün badisi olacağının taahhüdünü vermesi ve gönüllü için bir çalışma programı oluşturulmasıyla başlatılır. Sonrasında pozisyon özelinde belirlenen sorumluluklar (tematik alan gönüllülüğü, iletişim gönüllülüğü gibi) ve aday seçiminde dikkate alınacak kriterlerin olduğu gönüllü ilanı web sitesi üzerinden yayınlanır. İlan, belirtilen kriterleri karşılayan herkesin başvurusuna açıktır. Başvuranlar arasından kısa listeye kalan gönüllü adaylarıyla çevrimiçi görüşmeler gerçekleştirilir. Seçilen adaylar e-posta aracılığıyla bilgilendirilir.

Gönüllülüğün ilk günü oryantasyon olarak geçer ve oryantasyon CİSST gönüllü ekibinden kişilerce gerçekleştirilir. Gönüllülere *Gönüllü Sözleşmesi* ve *Gizlilik Sözleşmesi* imzalatılır. Kendisine zimmetlenecek demirbaş ve yemek kartı ile ilgili evrak işleri tamamlanır. Eğer gönüllü belirli bir alan veya tematik alan için gönüllü olduysa süreç ilgili alan temsilcisiyle yürütülür, alan temsilcisi aynı zamanda gönüllünün badisi olur. İkinci oryantasyon ise dernekteki gönüllü işlerinin aktarımını içerir ve bu oryantasyon eski deneyimli gönüllüler tarafından gerçekleştirilir. Gönüllü dernekte gönüllülük yaptığı sürede isterse badisine kendi ilgi alanı doğrultusunda çalışma önerisi sunabilir.

Gönüllülük süresinin en az altı ay, en fazla dokuz ay olması gerektiği kararlaştırılmıştır. Gönüllünün motivasyonu üç ayda bir ölçülür. Gönüllülük mücbir sebepler dışında uzaktan yürütülemez; ancak gönüllülüğün ilerleyen sürecinde badinin inisiyatifinde çalışma alanına bağlı olarak bu karar yeniden değerlendirilebilir. Gönüllünün derneğe düzenli olarak gelmesi, gönüllüden gelemeyeceği veya gün değişikliği yapacağı durumda bir hafta önceden badisine haber vermesi beklenir.

5. GÖNÜLLÜ HAKLARI

- Ofisteki ortak bilgisayarlar ve diğer ofis malzemeleri gönüllü kullanımına açıktır.
- Dernekte geçirilen gönüllülük günü için yemek gideri karşılanır.
- Gönüllünün alana dair yaptığı bireysel araştırmalar (tez, ödev vs.) dernek imkânlarınca desteklenir.
- Gönüllüler dernekle ilişki kurdukları süreç boyunca çeşitli eğitim ve faaliyetlerle desteklenir. Bu eğitim faaliyetleri/deneyim aktarımları sivil toplum örgütlerinin görevleri, çalışma şartları, derneğin amaçları ve prensipleri, derneğin yürüttüğü atölye, eğitim ve etkinlikler konusunda olabildiği gibi, projelerde faaliyet gösterme yoluyla deneyim kazanma şeklinde de gerçekleşebilir.
- Gönüllü çalışması belirlenen çerçeveyi aşmayacaktır.
- Gönüllüler çalışma gün ve saatlerine denk gelmek kaydıyla içinde bulunulan yıl içerisinde 8 Mart, 21 Mart tarihlerinde ve Onur Yürüyüşü günü ertesi idari izinli sayılır.[1]
- Gönüllüler, telafi takvimi oluşturarak regl olunan haftada 1 gün olmak üzere regl izni kullanılabilir.
- Gönüllüler afet-kriz-güvenlik programında gözetilir.
- Gönüllüler, derneğin İstihdam ve İdari Usuller Politika Belgesi, Mobbing Önleme Politikası ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık ve Şiddeti Önleme Politika Belgesi kapsamında korunur.

6. GÖNÜLLÜNÜN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

- Gönüllünün belirtilen gün ve saatlerde ofiste bulunması gerekmektedir. Geçerli bir mazeret ile gelinememesi durumunda mazeretin badisi ile paylaşılması gerekmektedir.
- Gönüllülük gün sayısı ilanda belirtilir. Gönüllüler haftada belirtilen gün sayısı kadar tam gün veya iki yarım gün şeklinde gönüllülük yapabilir.
- CİSST için mesai saatleri 10:30-18:00 saatleri arasıdır. Gönüllüler için gün başlangıcının 11:00 olması ve gönüllülük faaliyetlerinin 18:00'da bitmesi beklenir.

[1] İstihdam ve İdari Usuller Politika Belgesinde belirtilmektedir.

- Ofis olanakları kısıtlı olduğundan ve bilgisayar, masa, sandalye gibi büro malzemelerinin dönüşümlü kullanılmasından ötürü ofisin, dernekteki bilgisayarların ve diğer materyallerin bireysel amaçlar için kullanılmaması gerekmektedir.
- Dernekteki bilgi ve belgeler dernek dışındaki üçüncü kişilerle izinsiz paylaşılmamalıdır. Gönüllünün mahpuslara ve derneğe ait bilgilerin korunması için KVKK'ya uygun olarak hazırlanan aydınlatma ve onam metnini imzalaması ve KVKK ile uyumlu davranması gerekmektedir.
- Gönüllünün çalışma esaslarımıza uygun olarak insan haklarını önceleyen ve her türlü ayrımcılıktan uzak bir dil ve yaklaşım sergilemesi beklenmektedir.
- Gönüllünün çalıştığı tematik alana dair araştırma/okuma yapması, bilgi sahibi olmaya çalışması gerekmektedir.

7. GÖNÜLLÜLÜĞÜN BİTİŞİ

- Dokuzuncu ayın sonunda gönüllülük otomatik olarak sona erer.
- Gönüllünün kendisinden beklenen görevleri yerine getirmemesi veya dernek politika belgeleri ve davranış kurallarına uygun davranmaması durumunda öncesiyle gönüllüyle görüşülür. Değişiklik olmaması durumunda gönüllülük, süresi dolmadan önce sonlandırılabilir.
- Gönüllü daha öncesinde gönüllülüğünü sonlandırmak isterse en az 1 ay öncesinden bu kararını badisine bildirmelidir.
- CİSST gönüllülerinden yerlerine başlayacak yeni gönüllülere oryantasyon yapması beklenir.
- Gönüllü üzerine zimmetli demirbaşı ve yemek kartını program bitişi derneğe teslim etmelidir.

- Gönüllülere program sonunda gönüllülük yaptığına dair, aynı zamanda katkıları için teşekkürlerimizi ilettiğimiz gönüllülük belgesi verilir.
- Gönüllüye gönüllülük sonu anketi gönderilir.

8. GÖNÜLLÜ AVUKAT AĞI

Gönüllü Avukat Ağı, dernek gönüllülüğünden farklı işleyişe sahiptir. Gönüllülüğün süresi gönüllüye bağlıdır, gönüllülük uzaktan yürütülür. Gönüllü avukatlar CİSST'in Hukuk Sorumlusu'yla iletişimdedir.

8.1. Amaç ve Etik İlkeler

Gönüllü avukat ağının amacı; hapsedilmiş kişilerin insan haklarını güçlendirecek ve ihlaller karşısındaki hak arama yollarına ilişkin kapasitelerini artıracak bir platform oluşturmaktır. Türkiye hapishanelerindeki uygulamaların temel insan hakları ve mahpuslara ilişkin oluşturulmuş standartlarla uyumunu izlemeyi geliştirmeyi; mahpusların hak ihlali iddialarını aktarmaları için yeni bir mekanizma kurmayı ve böylece mahpusların insan haklarını kullanmalarına yönelik savunuculuk faaliyetlerini güçlendirmeyi hedefler. Ayrıca platform, üyelerinin mahpus hakları ve ilgili hukuk dallarına ilişkin bilgilerini ve görüşlerini paylaşabileceği, eğitim ve seminerler ile kendilerini geliştirebileceği bir oluşum olmayı planlar.

8.2. Temel Prensipler

- Gönüllü avukat ağı; inanç, dil, etnik köken, yaş, sağlık durumu, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, bedensel özellikler, yaşam tarzı, sosyal statü temelli vb. her türlü ayrımcılığa karşıdır. Üyeleri her türlü ayrımcı ifade ve davranıştan kaçınırlar.

- Gönüllü avukat ağı üyeleri, mahpusları; tutuklu ya da hükümlü, suçlu ya da masum olmaları veya işledikleri fiillerin ağırlığı ya da meşruluğu üzerinden değerlendirmez. Mahpusların insan haklarını kullanmalarına odaklanır.

- Ağ kapsamında yapılan belgeleme/raporlama faaliyetlerinde; görüşülen kişiye zarar vermeme, ziyaretin amacı konusunda şeffaflık, alınan bilgilerin tasnifi konusunda tutarlılık, gizlilik açısından sorumluluk ve her türlü görüşü dahil edecek biçimde kapsayıcılık ilkeleri esas alınır.

8.3. Çalışma Prensipleri

- Gönüllü avukat ağı faaliyetlerinin kapsamı; mahpusların hapishanelerde yaşadıkları sorunlar, hak ihlalleri ve sahip oldukları hakların kullanımına ilişkin bilgi alma, raporlama ve gerektiğinde hak arama yollarına ilişkin destek sunmaktan ibarettir. Gönüllü avukatlar, CİSST aracılığıyla yapılan yönlendirmelerde mahpusların ceza aldıkları veya yargılandıkları dosyalara ya da diğer hukuki sorunlarına ilişkin avukat desteği sunmazlar.

- Avukat ağı, gönüllülük esasına dayanır. İlkesel olarak gönüllü avukatlar, yönlendirildikleri mahpuslarla ücret ve vekalet ilişkisi kurmazlar. Vekaletin zaruri olduğu durumlarda sorumlu CİSST çalışanı ile iletişime geçilir; durumun birlikte değerlendirilmesi sonucunda çözüm geliştirilir. Vekalet ya da yetki belgesi alınan durumlarda bu yetkilendirme yalnızca hapishane ziyareti için kullanılır.

- Gönüllü avukatlar, iletişime geçecekleri mahpusların yargılandıkları veya infazlarını sürdürdükleri ceza ve buna sebep olan fiile ilişkin bilgi istemezler. Mahpus tarafından bilginin paylaşılması halinde yorum yapmazlar.

- Mahpusların kimlik bilgileri gizlidir. Görüşme formu/rapor yalnızca sorumlu CİSST çalışanı ile paylaşılır. Ancak mahpusun yazılı olarak paylaşım izni verdiği hallerde gizlilik kuralı, mahpusun izin verdiği ölçüde esneyebilir.

- Prensip olarak mahpuslardan alınan olay bilgileri gizlidir. Bilgi ya da kararların diğer hukuk platformlarında ve ağ bünyesindeki iletişim platformlarında paylaşılması gerektiğinde kişinin yalnızca ismi değil; kimliğini ortaya çıkarabilecek tüm bilgiler silinir.

- Gönüllü avukatların her bir olaydaki sorumluluğu; CİSST çalışanları tarafından mahpusa yönlendirilmesi, olaya ilişkin bilgi alması ve bu bilgileri CİSST çalışanına raporlaması ile sona erer. Bunun ötesindeki faaliyetler CİSST çalışanları ile birlikte değerlendirilir.

8.4. Görüşme Prensipleri

- Her görüşme başında, görüşmenin amacını ve görüşmenin gizliliğini anlatan “Bilgilendirme ve Gizlilik Formu” mahpusa verilir. Mahpus, görüşmede aktardığı bilgilerin gizliliğine ilişkin sınırı bu belge ile belirler ve görüşme sonunda metni imzalar. Okuması olmayan mahpuslara avukatlar yardımcı olur.

- Avukat–müvekkil gizliliğinin uygulanamadığı ya da avukatın uygun gördüğü durumlarda bu form kullanılmaz; bilgiler avukat tarafından sözlü olarak bildirilir ve bu durum raporda belirtilir. Mahpusun gizli kalmasını istediği hususlar da raporla aktarılır.

- Ağ üyesi avukatlar, şikayet konusu olay/olayların aydınlatılması için veya mahpusların haklarına erişimi konusunda bilgi almak amacıyla gerekli gördüğü soruları sorabilir. Bu sorularda zarar vermeme kuralı esas alınır.

- Görüşme esnasında mahpuslara, sorulan sorulara yanıt vermeme ve görüşmeyi sonlandırma hakları olduğu belirtilir.

- Ziyaretlerin sürekli olamayacağı göz önüne alınarak mahpuslarla yakın veya kişisel ilişki kurulmaz; mahpuslara söz verilmez.

- Mahpuslar tarafından aktarılan bilgiler ve konuya ilişkin elde edilen belgeler de dahil edilerek toplanan tüm veriler raporlanır.

9. GERİ BİLDİRİM MEKANİZMASI

- Gönüllü olumlu olumsuz her türlü bildirimini geribildirim@cisst.org.tr adresi aracılığıyla yönetim kurulu üyeleri ile paylaşabilir.

- Gönüllü herhangi bir çatışma durumunda veya olumsuz geri bildirimde bulunmak istediğinde ilk bildirimi isterse badisine yapabilir. Badisi gerekli süreci başlatır veya gönüllüyü geri bildirim mekanizmasını kullanması için yönlendirebilir.

- Geri bildirim konusunun toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık ve/veya şiddet olması halinde süreç ilgili politika belgesinde belirlenen mekanizmaya devredilir.